

ODMEV FRANCOSKE REVOLUCIJE IN ILIRSKE PROVINCE

1. Ideje francoske rev. so odmevale po Evropi in so dosegle tudi naše dežele. V slo. deželah so se nad temi idejami navdušili predvsem izobraženci (LINHART, VODNIK). Uprli so se kmetje in bili poraženi.

2. Na Ogrskem in Hrvaškem so se revolucionarne ideje prevzele del plemstva, saj buržoazija je bila še zaostala. Na čelu ustavne svobode so želeli uporabiti v boju proti DUNAJSKEMU ABSOLUTIZMU.

3. Čimbolj je rasla francoska rev., še posebno po obglavljenju kralja 1793 in čimbolj so se njena gesla širila čez meje habsburške monarhije, toliko bolj se je krepila reakcija in njena pripravljenost braniti stari družbeni red. Začela se je velika vladna propaganda proti franciji s pomočjo cerkve in vere.

4. Vojne med francosko Evropo in Francijo so zajele tudi slo. dežele in prinesle prve spremembe političnih meja, na našem ozemlju. Leta 1797 je Beneška rep. izgubila svojo samostojnost, njene tedanje posesti je dobila Avstrija. Prvič v zgodovini se je s Slovenci poseljeno ozemlje za kratek čas združilo pod enim vladanjem. L. 1805 z MIROVNO POGODBO V BRATISLAVI, je Avstrija morala prepustiti ozemlje vladanje Beneške rep. Franciji, ki ga je priključila italjanskemu kralju. L. 1806 je konec BURŽOAZNE REP.

5. L. 1809 so prišle Francoske čete še tretjič na naše ozemlje. Mir v SCHONBRUNU je prinesel Francozem še vso Goriško, Trst, pol Koroške in Kranjsko. a) Napoleon je l. 1809 ustanovil ILIRSKE PROVINCE, ki so zajemale pol Koroške, Kranjsko, Istro in Hrvaško J od Save. Ustanovil jih je: Avstriji je zaprl dostop do morja in Franciji je omogočil kopensko povezavo s Turčijo in Bližnjim V.

Njegov namen je bil izkoristiti to deželo oz. interes fr. rev., zato je moral peljati moderno upravo in sodstvo. Upeljana je bila moderna uradniška uprava, dežela je bila razdeljena na eno vojsko in 6 civilnih provinc. Vlada je imela sedež v LJ., na čelu z generalnim guvernerjem.

6. V Ilirskih Provincah se niso uveljavili vsi francoski zakoni, izvedene so bile temeljne reforme v upravi sodstvu in prometu. Francoska oblast je fevdalne odnose omejila le na nekaterih področjih: a) sodstvo in uprava nad podložniki b) zmanjšane so podložniške dajatve c) kmetje plačujejo davke državi d) odpravljene so cehi in uvedena je gosp. svoboda

7. Kmetje niso zadovoljni s francosko upravo, bremenili so jih davki, vojaška obveznost, ... To privede do manjših uporov, proti francoski oblasti. Za francoze so bili predvsem Židje v Primorskih mestih, bogati trgovci ter del narodno naprednih delavcev.

8. Največje spremembe je doživelo šolstvo. Uvedli so enotne 4-letne O.Š., ki naj bi bile v vsaki občini. Po končani O.Š. bi lahko učenci direktno šli na gimnazijo ali v strokovne šole. Določeno je bilo tudi poučevanje v domačem deželjnem jeziku; torej v našem področju v Slovenščini. Ustanovljena je bila univerza v LJ. Pomemben je bil VALENTIN VODNIK, ki je pisal učbenike v slo. jeziku.

9. Po hudih Napoleonovih porazih, so avstrijske čete l. 1814 zasedle ILIRSKE PROVINCE. Nekatero stare fevdalne ustanove niso bile več obnovljene (CEHI, PLEMIŠKO SODSTVO NAD PODLOŽNIKI)...